

Redactioneel

In deze tweede nieuwsbrief van het jaar vindt u een verslag van het voorjaarsfeest. We mogen wel stellen dat dit voorjaarsfeest met Daniel Freedman, georganiseerd rond de ALV, weer een succes is geweest.

Inmiddels hebben we ook het 500-ste lid mogen verwelkomen.

Verder kunt u op onze site nu via ons eigen forum discussiegroepen opstarten over interessante testonderwerpen.

Ook is er een verslag van de thema avond van 24 januari over het millennium.

In dit nummer

Redactioneel	1
Van de Secretaris	1
Een nieuw logo	1
500-ste lid TestNet	1
Van de Penningmeester	1
Werkgroepen	1
WG-Geautomatiseerd testen	3
ALV 14 maart 2000	4
Discussieomgeving België	5
Partnerships	7
Verslag Thema-avond 24/01	7
TG-Belang van Communicatie	8
Evaluatie Thema-avond 24/01	9
Thema-avonden 2000	9
Publicaties door leden	9
ISEB-Testcertificatie in Nederland	13
Web/eBusiness testing	14
Evenementen	15
Colofon	16

Van de Secretaris

Door Mark Hees

Tijdens de Algemene Ledenvergadering, die op 14 maart is gehouden, waren we er bijna. Inmiddels zijn we de

500-ledengrens daadwerkelijk gepasseerd. Uit het aantal inschrijvingen dat binnenkomt is echter ook duidelijk dat dat niet de uiterste grens is. Ik hoor namelijk nog regelmatig dat TestNet onbekend is bij een hoop mensen in de ICT. Dat betreft dan niet alleen managers, maar ook – soms zelfs juist – mensen die zich elke dag met het testvak bezighouden. Daar ligt dus nog een groot potentieel aan leden.

Zoals elk jaar heeft ook dit keer de ALV weer een flink aantal nieuwe leden opgeleverd. Blijkbaar wordt er dus binnen organisaties gesproken over het programma van de grote evenementen van TestNet, hetgeen een aantal mensen die nog geen lid zijn beweegt om zich voor die gelegenheid aan te melden. Hetzelfde zien we bij het najaarsfeest. Dat zijn voor de ledenadministratie de twee jaarlijkse pieken.

Ik zal de volgende keer iets vertellen over de spreiding van de leden over het land.

Een nieuw logo

Een kleurenversie en een zwart-wit versie. TestNet heeft een nieuw logo. Sinds de vorige TNN prijkt dit logo op de nieuwsbrief, op de ALV is het officieel gepresenteerd. De hoofdreden voor het laten ontwikkelen van een nieuw logo was dat het oude logo niet goed overkwam in e-uitingen. Dat kwam door de wat vage en rafelige letter. Verder waren er nogal wat mensen die hem gedateerd en te weinig professioneel vonden.

Maar dat is natuurlijk subjectief. Omdat we voor de site en voor TNN werkten aan een goede, duidelijke en aantrekkelijke huistijl, hebben we het logo daar meteen in meegenomen. De reacties die we krijgen zijn (nagenoeg alle) zeer positief. U zult er nog veel van zien, als u e-lezer bent in kleur, als post-lid in zwart-wit.

500-ste lid TestNet

Van de ledenadministratie

Recent heeft TestNet het 500e lid mogen verwelkomen. En dat is ...; nee, dat houden we nog even voor ons. In de volgende TestNet Nieuws zult u niet alleen de naam van deze geluksvogel kunnen lezen, maar ook de achtergrond van zijn lidmaatschap en de verwachtingen die hij heeft t.a.v. TestNet. Nog even geduld dus, en op naar het 1000e lid.

Van de Penningmeester

Door Frank Brunnekreeft

Tijdens de ALV heeft de Kascommissie nog geen goedkeuring kunnen geven aan het door de penningmeester gevoerde beleid. Inmiddels hebben de Kascommissieleden de aanvullende informatie die zij nodig hadden, gekregen en zijn zij voortgegaan met hun werk. In de volgende TestNet Nieuws hopen wij hun verslag te kunnen publiceren.

Werkgroepen

Door Hans Buwalda

We hebben, denk ik, een geanimeerde jaarvergadering

achter de rug. Ook de werkgroepen zijn daar weer aan de orde geweest. Als je terugkijkt naar het afgelopen jaar dan is er reden tot tevredenheid. Vrijwel elke groep die we begin vorig jaar hebben opgestart is goed aan de gang gegaan. Ook een aantal groepen van eerdere datum heeft nog veel activiteiten ontplooid. Twee van deze 'oude' groepen, Test Management en Testautomatisering, lopen nog steeds.

De werkgroepen van TestNet, de competitie van de vereniging en voor leden de gelegenheid om in kleine kring regelmatig nader op een bepaald onderwerpen te kunnen ingaan, lopen dus goed. Voor meer informatie over de bestaande werkgroepen en waar ze mee bezig zijn kun je altijd terecht op onze Internet site en in dit magazine. Verder kan ik je helpen als je bijvoorbeeld belangstelling hebt om aan een groep deel te nemen.

Behalve dus tevredenheid, blijft er ook wat te wensen over. Zo denken wij van het bestuur dat veel van wat in deze groepen besproken wordt ook breder nuttig is en nu in de (drukte) praktijk van alledag te weinig naar buiten komt. Wij denken dat dit onvoldoende motiverend is voor de werkgroepleden zelf ('wat hebben we nu eigenlijk gepresteerd?'), en ook voor 'de rest van testend Nederland' een gemiste kans is. We zouden

daarom graag zien dat er van de werkgroepen wat meer naar buiten komt.

De vorm waarin een werkgroep naar buiten wil komen kan verschillend zijn. Een mogelijkheid is een thema-avond te organiseren. Je moet je dan in verbinding stellen met Ingrid Ottevanger (bv. via cie-ce@testnet.org). Je kunt ook een rapport of een ander document vervaardigen, dat we dan bijvoorbeeld op onze Internet site breed beschikbaar kunnen maken. Ik laat het graag aan de werkgroepen over. Belangrijk is dat je wat laat horen en met je producten naar buiten treedt.

Ook in dit nummer van TNN zou ik de leden weer willen vragen na te denken over nieuwe werkgroepen. Belangrijkste voorwaarde is dat er een trekker moet zijn, die voor mij als contactpersoon optreedt en ervoor zorgt dat de werkgroep bijeenkomt. De trekker zal over het algemeen ook de bijeenkomsten voorzitten en een van de andere leden kan dan voor beknopte notulen zorgen (die ik dan weer graag van jullie ontvang). Een typische vergaderfrequentie is eens per 6-8 weken, maar daar kun je in onderling overleg andere afspraken over maken. De werkgroepen die in 1999 actief zijn geweest en nog actief zijn, zijn de volgende:

- **Procesverbetering**
Houdt zich bezig met het verbeteren van testprocessen en de methodes die daarvoor in de markt zijn. Er vinden regelmatig bijeenkomsten plaats, die goed worden bezocht.
- **Testen en RAD**
RAD-trajecten stellen specifieke eisen aan het

testen. Deze werkgroep richt zich daarop. De werkgroep loopt goed. Er wordt regelmatig vergaderd. Er zijn op dit moment 5 deelnemers.

- **Technische automatisering**
Bij het testen van technische systemen kunnen weliswaar algemene testprincipes worden toegepast, maar er zijn ook veel specifieke aspecten. Deze goed lopende werkgroep richt zich daarop.
- **Test awareness**
Was op een laag pitje terechtgekomen. Trekker Joep Wanders heeft echter initiatief genomen om in dit nieuwe jaar een bijeenkomst te beleggen en dan met de werkgroep verder te gaan.
- **Test Configuration Management**
Deze werkgroep heeft haar werkzaamheden in 1999 afgesloten. Trekker Sybren Brouwer zal met zijn groep één van de volgende thema-avonden vullen met de resultaten.
- **Testautomatisering**
Dit is een nog steeds goed lopende werkgroep. Op dit moment wordt gewerkt aan een product over implementatiestrategie.
- **Test management**
Dit is samen met Testautomatisering de langst lopende werkgroep. Er vinden nog steeds regelmatig bijeenkomsten plaats. Opmerkelijk is het gebruik van een virtuele werkruimte op Internet (via de site www.viadesk.com).
- **Testtechnieken**
Na circa twee jaar goed gedraaid te hebben is medio 1999 besloten een punt achter de activiteiten

te zetten. Omdat men zich meer op discussieavonden gericht heeft, zijn er geen directe producten vervaardigd.

Dit is het overzicht van de huidige werkgroepen. Ik kan me voorstellen dat er onderwerpen te over zijn voor nieuwe werkgroepen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan:

- testtechnieken
- risico gerelateerd testen
- reviews en inspecties (preventief testen)
- web testen en e-commerce
- component based testen
- regionale groepen

Maar er is vast nog meer te bedenken. Als je een idee hebt en trekker zou willen worden, laat het me weten. Dat kan het beste per mail:

hans.buwalda@cmg.nl, maar bellen kan ook: 0348 454 000.

WG-Geautomatiseerd Testen

Door Richard Ammerlaan

De werkgroep Geautomatiseerd Testen is sinds de oprichting een aantal keren bij elkaar gekomen. Tijdens deze bijeenkomsten wordt dieper ingegaan op een aantal aspecten van het geautomatiseerd testen. Hierbij heeft altijd voorop gestaan het overdragen van kennis tussen de werkgroepleden onderling. Uiteindelijk is ook besloten deze kennis vast te leggen in een voor overige TestNet-leden beschikbare vorm.

Op de internetsite staat al geruime tijd het stuk 'Randvoorwaarden en valkuilen van geautomatiseerd testen'. Ten tijde van de uitgave van deze TNN wordt ook gewerkt aan publicatie van het stuk

'Record & Playback en/of Data-driven testen'. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van deze documenten.

We hebben nog een implementatiestrategie voor geautomatiseerd testen uitgewerkt. Dit is uiteindelijk verder uitgewerkt in het boek 'Testen met testtools; Slappend werken' van Maurice Siteur, lid van de werkgroep. Hierover meer elders in deze TNN.

Als nieuw onderwerp gaan we ons de komende tijd verdiepen in performance testen.

Randvoorwaarden en valkuilen van geautomatiseerd testen

De keuze voor geautomatiseerd testen kan niet zomaar worden genomen. Afhankelijk van de huidige staat van testen binnen een organisatie kan deze keuze namelijk zeer ingrijpend zijn in de manier waarop werkzaamheden worden verricht. Organisaties dienen goed op de hoogte te zijn van de verschillende randvoorwaarden die van belang zijn voor een succesvolle invoering van geautomatiseerd testen. Door de werkgroepleden zijn de volgende randvoorwaarden geselecteerd als de belangrijkste:

- **Gestructureerd testen noodzaak**
Getracht wordt een antwoord te geven op de vraag in hoeverre gestructureerd testen verplicht is teneinde gebruik te kunnen maken van geautomatiseerd testen.
- **Kwaliteit resources**
Hierbij wordt ingegaan op de vraag welke eisen gesteld moeten worden aan de te gebruiken resources

voor een succesvolle implementatie van geautomatiseerd testen.

- **Testorganisatie**
Aan welke eisen moet een organisatie voldoen voordat kan worden overgegaan tot de implementatie van geautomatiseerd testen?
- **Release-matige oplevering**
Kan geautomatiseerd testen worden toegepast voor eenmalige projecten of dient er sprake te zijn van een aantal releases in de loop der tijd? Een belangrijk aspect hierbij is de terugverdientijd voor de gemaakte kosten.
- **Aantal testhandelingen**
Bij de toepassing van geautomatiseerd testen wordt tijd en geld geïnvesteerd in het automatiseren van een aantal testacties. In de meeste gevallen kost het automatiseren van een testactie meer tijd dan het handmatig uitvoeren van diezelfde actie, pas bij het herhaald uitvoeren van de testactie worden voordelen behaald. In welke gevallen is het lonend om (bepaalde groepen van) testacties te automatiseren?

Record & Playback en/of Data-driven testen

Indien gekozen wordt voor de invoering van geautomatiseerd testen tijdens de uitvoeringsfase van het testproces wordt een organisatie met een aantal vervolgkeuzes geconfronteerd. Ruwweg valt geautomatiseerd testen te verdelen over twee methoden, namelijk:

- Record & Playback
- Data-driven testen

In feite zijn deze methoden de uitersten van een spectrum aan

methoden. Hierbij gaat Record & Playback uit van het opnemen en afspelen van testacties zonder dat er aanpassingen plaatsvinden in de opgenomen testscripts. In de meeste gevallen worden echter al snel wijzigingen doorgevoerd. Dit kan variëren van het opknippen van testscripts in kleine overzichtelijke stukken tot het aanpassen aan veranderende omstandigheden in de testomgeving of in de te testen applicatie. Data-driven testen gaat uit van het programmeren van een testscript in een testtool. Hierbij wordt in feite een testapplicatie gecreëerd die testscripts kan uitvoeren en hierover kan rapporteren. Binnen een geprogrammeerd testscript kan echter ook plaats zijn voor één of meerdere delen die met behulp van Record & Playback zijn samengesteld. Afhankelijk van de wensen van een organisatie met betrekking tot geautomatiseerd testen dient de ideale combinatie te worden samengesteld tussen Record & Playback en Data-driven testen. Het volledige document gaat verder in op de manieren waarop dit kan worden gedaan. Hierbij hoeft geen sprake te zijn van een statische combinatie. Door uit te gaan van de voor- en nadelen van iedere mogelijke combinatie en de geschiktheid hiervan voor een organisatie kan ook een groeipad worden ingericht, waarbij via een aantal stappen de gewenste situatie wordt bereikt.

Naast de mogelijkheid van Record & Playback of Data-driven testen bestaat er een derde mogelijkheid, namelijk het ontwikkelen van een testapplicatie waarin zowel data-driven aspecten zijn verwerkt als algemene

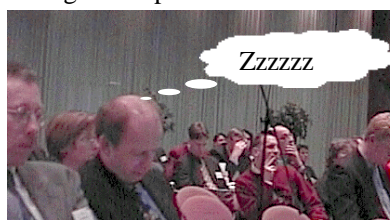
teststuring. In dit geval worden vanuit externe bronnen zowel de teststuring als de benodigde testdata aangevoerd. Hierbij kan de te bouwen testapplicatie ongeacht de situatie van een systeem of de te testen applicatie een serie van tests uitvoeren. De eerste aanzet voor dit soort testapplicaties wordt geleverd door middel van technieken zoals TestFrame® (CMG) en TAKT® (IQUIP). Deze methodes zijn gericht op het aanbrengen van een duidelijke scheiding tussen testscript en testuitvoering waarbij testuitvoering zowel handmatig als geautomatiseerd kan worden uitgevoerd (met behulp van een ontwikkelde testapplicatie).

Algemene Ledenvergadering 14 maart 2000

Door Ingrid Ottevanger

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) werd gehouden in Amersfoort. De notulen van het officiële gedeelte krijgt u voor de volgende ALV, dus daar moet u nog even op wachten.

Het evenement had natuurlijk ook weer een grote internationale spreker, deze keer Daniel Freedman. Nieuw was de informatiemarkt met stands van sponsorende bedrijven. Mede door sponsoring, ook van de sponsors die geen informatiestand hadden, was het ons mogelijk u deze geweldige middag en avond

aan te bieden. De sponsors waren: CMG, Interim Technology Maintain/SQM, IQUIP Software Control Testen, LYNC Information Technology Group BV, Mercury Interactive, Mpire met SPI-partners en Malotau, Origin Groningen, QA-Systems International BV, QES, Qualityhouse BV, SQE Europe, SYSQA, VAC, en als co-sponsors Collis en INQA Testmanagement.

Hier volgt een impressie van één van de aanwezige leden.

TestNet ALV 14 maart 2000

Door Harry Blom

Ruim 150 leden hebben de weg naar de Eenhoorn in Amersfoort gevonden. Wel blijkt het verkeer voor enigen nog wat roet in het eten te gooien. Voor diegene die wel vroeg genoeg binnen zijn is direct na binnenkomst het netwerken onder het genot van een kopje koffie begonnen. Voor het eerst is er ook een mogelijkheid stands te bezoeken van enkele sponsors. Iets te laat opent Martin Pol vervolgens de avond met het begroeten van de aanwezigen en het uitvoerig bedanken van de sponsors die dankzij hun bijdrage deze meeting weer kosteloos voor de aanwezigen maakt. Vervolgens geeft hij het woord aan de spreker van deze

avond Daniel Freedman. Deze heeft besloten de uitgebreide door hem ingestuurde sheets niet te gaan voordragen maar in plaats daarvan een samenvatting. Een dankzij originele metaforen ook bijzonder verhelderend, prachtig en amusant verhaal over het belang van statisch testen oftewel de Review. Hij geeft aan dat in principe de gehele lezing vooral het belang van feedback wil benadrukken. Van het uitgebreide verhaal resteert enkel de hand-out. De slides van de voorgedragen lezing komen beschikbaar op de site.

Dan is het tijd voor het Indisch buffet en het bezoeken van de

stands, het drinken van een drankje en het bijpraten met de andere aanwezigen. Na nog verrast te zijn met een toetje worden we weer gesommeerd plaats te nemen in de grote zaal voor het bijwonen van de ALV.

Dit gaat op een ontspannen wijze en alleen daaraan is al af te lezen dat het de vereniging voor de wind gaat. Ook een verslag van de ALV komt op de site beschikbaar, heb ik begrepen. Leuk is natuurlijk het in het zonnetje zetten van het TestNet-lid van het jaar 1999, Frank van Elsdingen. Hierna verzorgt Daniel Freedman een tweede lezing, maar niet alvorens het uitvoeren van een experiment met de gehele zaal. Uiteindelijk toont hij hiermee aan dat het goed organiseren van een review tot verbluffende resultaten kan leiden. Het voorbeeld bracht in zijn

eenvoud enkele aanwezigen tot een lichte wanhoop, maar daarmee onderstreepte Daniel zijn boodschap. In het Engels luidde die:

'Formal technical reviews the celery of system development'. Belangrijk hierbij is dat het woord 'celery' bleekselderij betekent en dat je voor het consumeren van bleekselderij meer energie verbrandt dan dat het oplevert. Aan de hand van 4 cases geeft Daniel vervolgens aan dat reviews een aantoonbaar en zeer positief resultaat hebben, niet alleen op de kwaliteit van het opgeleverde maar ook op de doorlooptijd waarin de activiteiten gerealiseerd moeten worden. Gezien de goede vragen en reacties uit het publiek was ook deze voordracht weer van een bijzonder hoog niveau en kon het de goedkeuring van de aanwezigen wegdragen. Dit ondanks één van zijn conclusies dat reviews sneller fouten aantonen dan testen dit doet.

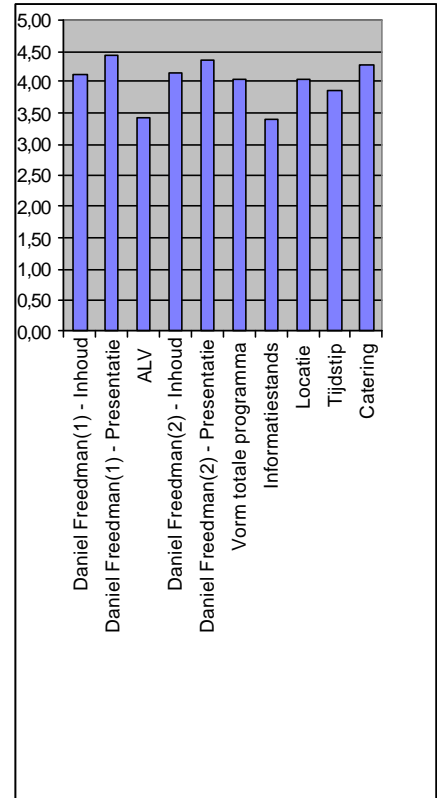
Na de voordracht werd de avond door Martin Pol afgesloten met een uitnodiging aan de aanwezigen nog even een drankje te nuttigen en mogelijk een afsluitend bezoekje aan de stands van de sponsors te brengen. Al met al een bijzonder goed verzorgde en aangeklede avond met een formule waarvan je zou verwachten dat alle leden van de vereniging wel op de ALV komen. Zij die er niet waren hebben wat gemist.

Evaluatie ALV

Onderstaande grafiek geeft de waardering weer van de aanwezigen.

Wat opmerkingen bij de evaluatie waren:

- Daniel Freedman heeft goede interactie met de zaal, prima spreker, leuke en nuttige verhalen
- Niet geschikt voor testers
- Informatiestands niet bekeken, geen tijd gehad om bij stands te kijken
- Totale programma was goed verzorgd en levendig, informatief en onderhoudend.

Discussieomgeving België

(Door Bruno Peeters en Stefan Steurs, organisatoren van de Discussiegroep Software Testing in België)

De discussiegroep software testing van TI/KVIV is gestart in januari 1998. Ondertussen hebben er 15 activiteiten plaatsgevonden, die telkens zonder enige beperking gratis toegankelijk waren voor iedereen die belangstelling had voor het voorgestelde onderwerp.

Het aantal belangstellenden voor de discussiegroep is ook sterk gegroeid tot meer dan 250 personen. Om de communicatie naar deze belangstellenden optimaal te laten verlopen worden de activiteiten hoofdzakelijk per e-mail aangekondigd. Daartoe is er een e-mail distributielijst opgesteld met als naam softwaretesting@ti.kviv.be.

Alle personen die zich aangemeld hebben als belangstellende voor de discussiegroep en die daarbij hun e-mail adres opgegeven hebben, werden automatisch toegevoegd aan deze e-mail distributielijst.

Tot nu toe werd deze e-mail distributielijst enkel gebruikt voor de aankondigingen van de activiteiten van de discussiegroep. Dit communicatiemiddel kan echter ook gebruikt worden om per e-mail informatie uit te wisselen of om discussies op te zetten. Personen die zich geroepen voelen om een vraag te stellen of om een discussie te starten kunnen steeds een bericht sturen naar softwaretesting@ti.kviv.be. Dit bericht zal dan automatisch via de mail server van TI/KVIV verspreid worden naar alle andere belangstellenden.

De spelregels voor deze e-mail distributielijst zijn zeer eenvoudig. Deze zijn opgenomen in het "charter" dat zich hieronder bevindt.

Het bestaan van de discussiegroep software testing en van de e-mail distributielijst softwaretesting@ti.kviv.be mag steeds bekendgemaakt worden aan iedereen die interesse heeft voor software testing. Deze personen kunnen

zich steeds aanmelden voor de activiteiten van de discussiegroep via het aanmeldingsformulier dat per e-mail of met de post verspreid wordt. Ze kunnen zich ook aanmelden voor de e-mail distributielijst een bericht te sturen naar listmanager@ti.kviv.be met in de boodschap zelf de tekst: join softwaretesting.

We hopen dat dit bijkomende communicatiemiddel ten volle zal gebruikt worden door de belangstellenden voor de discussiegroep software testing.

Dit is de basisinformatie en het charter voor de softwaretesting discussie mailing list. LEES DIT DOCUMENT ALVORENS DE LIJST TE GEBRUIKEN. De mailing list werd verwezenlijkt dankzij TI/KVIV.

Een kopie van dit document kan u helpen indien u wilt weten hoe u uw aanmelding moet opzeggen of veranderen; het is dan ook aan te raden dit document te bewaren voor toekomstig gebruik.

Basisregels:

- Dit is geen commerciële lijst. Job aanbiedingen, aankondigingen voor conferenties, reclame over tools en dergelijke kunt u alleen indien u de berichten duidelijk identificeert en mits voorafgaandelijk toelating van de beheerders van de lijst (stefan.steurs@pandora.be, bruno.peeters@tijd.com).
- Onttrekken van adressen van deze lijst voor commerciële doeleinden is niet toegestaan.

- Alleen als u dit document heeft gelezen mag u op deze lijst posten.
- U kan alleen verzenden vanuit het adres waarop u bent ingeschreven

Details

Om een bericht te sturen naar de lijst, zendt ze naar het adres softwaretesting@ti.kviv.be. Indien u een probleem hebt bij het verzenden contacteer dan stefan.steurs@pandora.be, bruno.peeters@tijd.com of jean.franck@kviv.be. Alleen de leden van de lijst kunnen een e-mail sturen. Als de afzender van de e-mail niet overeenstemt met het adres van waarop u een e-mail wenst te versturen, dan zal het bericht niet verspreid worden. Hebt u problemen contacteer dan de beheerders van de lijst.

Om af te melden van de lijst, verstuur een bericht met "leave" in de inhoud naar softwaretesting@ti.kviv.be.

De onderwerpen die besproken worden op deze lijst moeten betrekking hebben tot het brede domein van software testen. Dit kan betrekking hebben tot theorie, praktijk, evaluatie van tools, organisatie, management, rapportering, boekbespreking, verwijzingen naar artikels of bronnen van informatie al dan niet op het internet. Bijkomend zal deze lijst ook gebruikt worden voor het beheer van de Discussiegroep Software Testen (uitnodigingen en aankondigingen van activiteiten, enz).

Als u aansluit tot de lijst, laat dan een introductie voorafgaan aan het eerste bericht dat u stuurt zodanig dat de andere leden van de lijst een idee krijgen van de context waarin uw bericht wordt gestuurd.

Wees niet bang om deel te nemen aan de discussies. Het is de overtuiging van de beheerders van deze lijst dat het stellen van vragen en het geven van opmerkingen de beste manier is om uw kennispeil te verhogen. Er bestaan geen domme vragen en antwoorden die beledigend of te belerend zijn kunnen leiden tot verwijdering van de auteur uit deze lijst.

Zoals reeds aangegeven dienen berichten die commerciële doeleinden hebben eerst worden goedgekeurd door de beheerders. Dit kan gewoon per private e-mail. Gemakkelijkshalve zullen we stellen dat als er geen tegenbericht is binnen twee werkdagen na het sturen van de aanvraag dat dan ook de toestemming impliciet is gegeven. Goedkeuringen moeten altijd aangevraagd worden met "Read/Return Receipt" of "Delivery Notification" indien mogelijk. Internet mail is nog steeds geen betrouwbaar medium.

'Commercieel' dient breed te worden geïnterpreteerd. Beïnvloeden van koopgedrag kan ook als commercieel aanzien worden.

Om commerciële berichten te onderscheiden van andere is het aanbevolen om de volgende labels te gebruiken in het begin van het onderwerp:

- [JOB] - vanzelfsprekend
- [TLS] - tools
- [ADD] - advertentie voor alle andere commerciële onderwerpen

Beperk de lengte van de berichten die u verstuurt. Stuur geen attachments tenzij echt nodig. Een gewone tekst in een

WORD document wordt al snel veel groter.

Heeft u een attachment dat groter is dan ruwweg 50 Kilobytes, stuur dan een aankondiging naar de lijst zonder attachment en gebruik private berichten om het materiaal zelf uit te wisselen (of ftp bijvoorbeeld).

En verder veel plezier gewenst bij het gebruik van deze lijst.

Partnerships van TestNet

Door Ingrid Ottevanger

Sinds enige tijd heeft TestNet partnerships met grote congressen in Europa, zoals met Quality Week Europe en EuroSTAR. Beide congressen geven TestNet-leden korting van 10 % op de aanmelding. Als registrerende TestNet-lid moet je zelf op het aanmeldingsformulier zetten dat je van deze korting gebruik wilt maken. Misschien kun je met deze korting je management wel net over de streep trekken om je naar een internationale conferentie te laten gaan.

Sinds dit jaar hebben we ons partnership uitgebreid met SQE Europe (de organisator van TEST Congress, 15 %), ICS Test (SQS Duitsland, 15 %) en Escom (10 %). Zie de evenementenkalender achter in deze TNN voor de congresdata van deze organisaties.

En het aardige is dat wij zelf tegenwoordig niet meer hoeven te vragen om deze gunst van de organiserende partijen maar dat zij ons vragen of ze een partnership met ons mogen aangaan. Hieruit blijkt eens te meer dat ook internationaal

TestNet duidelijk de faam heeft van een goede en actieve en vooral ook representatieve vereniging voor testers.

NB SQE Europe biedt dezelfde korting van 15 % niet alleen op conferenties maar op al haar evenementen, dus ook op training weeks en cursussen. Naast de 10 % korting die Escom biedt voor inschrijving voor de Escom-Scope 2000 conferentie, biedt zij nog eens 10 % korting als twee of meer mensen van dezelfde organisatie zich tegelijkertijd inschrijven.

Verslag thema-avond 24 januari

Door Ingrid Ottevanger

De eerste thema-avond van 2000 was gewijd, hoe kan het ook anders, aan de millenniumwisseling, die we net achter de rug hadden. Daarbij was het nadrukkelijke doel door deze terugblik munitie op te doen voor de aanstaande Euro-activiteiten. Peter van Rotterdam was de inleider en presentator van deze avond.

We startten de avond met ca. 35 deelnemers. Opvallend was dat ongeveer 10 van hen speciaal voor de inleidende presentatie waren gekomen en vóór de discussie – weldegelijk tevreden – vertrokken. De presentatie was het aankijken in elk geval meer dan waard: Peter had het geheel gelardeerd met NOS-plaatjes van millenniumvuurwerk 'all over the world', startend in de Stille Zuidzee en eindigend op Hawaii.

Als geleerde lessen in het Y2K-werk en met het oog op de naderende Euro-invoering

kwamen onder andere de volgende aspecten naar voren:

- Vendor management, leveranciers vragen naar hun test-evidence;
- Hergebruik van Y2K-testfabrieken, bv. als uitwijkfaciliteit of als ontwikkelomgeving of test competence centre;
- Specifieke tools of specifiek gebruik ervan, bv. Capture tbv. de 'foto'. Gek genoeg hebben coverage tools het in Peter's ervaring veel minder goed gedaan;
- Hoeveel testen is nodig? 40 à 80 % van de Y2K-projecten is besteed aan testen, aan het tonen dat iets compliant was, aan het nagaan of leveranciers compliant waren. Time-to-market bij bv. web-testing is het allerbelangrijkst. Er bleek een enorme testhonger bij het topmanagement te zijn, zo zeer zelfs dat die soms aferemd moest worden. Het advies is hier natuurlijk: werk vanuit de risico's, of om met onze voorzitter te spreken: no risk, no test;
- 'Testfundamentalisme'. Soms was er meer de wens om 100 % te testen dan om strategische keuzes hierin te maken. Mensen die wel heel streng in de testleer zijn kunnen beter ingezet worden bij het reviewen/auditen van testwerk dan bij het bepalen wat er getest moet worden;
- Hoe het testen qua planning in lijn te krijgen met andere betrokken partijen;
- Lijstje assumpties voor Y2K nu vertaalt naar de Euro;
- De anticlimax: wij zijn ervan overtuigd dat het

testen goed is geweest en daardoor een bepalende factor is geweest bij het voorkomen van grote rampen wereldwijd. Daarnaast heeft Y2K ons de gelegenheid gegeven test awareness te creëren.

De aanwezigen verdeelden zich na de presentatie over vier groepen om de gekozen onderwerpen verder uit te diepen. Deze onderwerpen waren:

- Vergelijking tussen Y2K en Euro (Groep I en II)
- Testaandacht vasthouden (Groep III)
- Hergebruik testinfrastructuur en -expertise, tools, opgeleverde voordelen (Groep IV)

Plenair gaf elke groep als resultaat van de discussie een paar stellingen, bevindingen of lessen.

- Groep IV meldde als belangrijkste punten de noodzaak tot zorgvuldige opschoning van de gebruikte infrastructuur en expertise, en de omvangrijke spin-off omwille van testen.
- Groep III gaf het belang aan van PR & Communicatie, met name gericht op risico's, bewijsmateriaal en aanpak externe audits. Daarnaast dachten zij in de richting van functieverbreding voor testers. Die moet dan vooral gezocht worden in de richting van de materie.
- De groepen I en II gaven de volgende beweringen:
 - Bij de Euro zijn er meer externe afhankelijkheden;
 - De Euro is lastiger om in één keer te doen;

- Bij de Euro speelt niet het probleem van embedded software;
- De heikele punten bij de Euro hebben meer betrekking op de business dan op IT;
- Ook bij de Euro moet/kun je aan tijdreizen doen.

In zijn afsluiting van deze avond stond Peter van Rotterdam nog even stil bij het tweede en vijfde punt van de groepen I en II. De waardering voor deze avond was groot, zoals te zien is aan de evaluatie verderop.

Hier volgt een verslag van één van de themagroepen.

Tg-Belang van communicatie

Door Meile Posthuma

In onze themagroep is gediscussieerd over de volgende stellingen:

1. Hoe houden we de aandacht van het management vast;
2. Hoe houden we testen interessant als we niets vinden.

Ad 1.

De aandacht van het management vasthouden moet vooral door middel van communicatie en public relations worden gedaan.

We zijn tot de volgende drie onderdelen gekomen:

- Bewustzijn risico's
Door veel te communiceren over de risico's die men loopt als er niet goed getest wordt zal de bewustwording worden verhoogd. Tevens moet ook voldoende aandacht worden besteedt aan de betrokken partijen die van enige invloed kunnen zijn op de risico's;

- **Bewijsmateriaal**
Het is van groot belang om het bewijsmateriaal, hoe miniem ook, naar voren te brengen. Hierbij moet duidelijk worden aangegeven welke risico's en gevolgen er aan vast zitten wanneer het bewijsmateriaal niet gevonden was;
- **Externe audits**
Communiceer ook vooral over rapporten die zijn voortgekomen uit externe audits. Veel bedrijven hebben door derde partijen audits laten uitvoeren. Deze rapporten hebben laten zien dat er nog veel moest gebeuren voor het millennium en dat vaak de vereiste procedures niet aanwezig zijn. Laat het management weten dat door actie te ondernemen op aanbevelingen uit deze externe rapporten grotere rampen zijn voorkomen.

Ad 2.

Volgens ons kun je testen interessant houden door aan functieverbreding te doen:

- **Functiescheiding**
Door testers een carrière te bieden ipv. het toekennen van alleen een rol in het testproces kan het testen een stuk interessanter blijven;
- **Testtools**
Een programmeur zal het handmatig uitvoeren van testen niet zo interessant vinden, maar wanneer hij/zij de mogelijkheid krijgt om met testtools om te gaan en testscripts kan programmeren kan dit de aantrekkingskracht op het testen verhogen;
- **Monitoring**
Door monitoring en analyse van de eigen testperformance testers stimuleren om nog meer

- bevindingen binnen dezelfde tijd te doen;
- **Verwachtingen**
Het is voor een tester niet motiverend wanneer regelmatig bevindingen niet in een volgende release worden verbeterd. Er zal duidelijk gecommuniceerd moeten worden waarom de bereikte reslutaten van een test wel of niet worden verwerkt;
- **Commitment**
Het management zal blijvend moeten communiceren over hun commitment tav. het nut en de zin van het testen.

Evaluatie thema-avond 24 januari

Ook op deze thema-avond is weer een enqueteformulier uitgedeeld. De resultaten staan hier vermeld.

Thema-avond	5	4	3	2	1	Gem.
Vorm programma	1	15	4	2	0	3,68
Inhoud programma	4	9	6	3	0	3,64
Werkgroeppvorm	4	9	6	1	0	3,80
Huishoudelijke onderdelen						
Verzorging (catering)	2	14	6	0	0	3,82
Verzorging TestNet	2	15	5	0	0	3,86

5=zeer goed 1=slecht

De volgende opmerkingen zijn geplaatst:

- Eerder beginnen met discussiegroepjes
- Helaas niet zelf y2k getest, dus niets te melden in werkgroep
- Presentatie goed, maar bevat weinig nieuws
- De discussie is toch het leukste onderdeel
- Door algemene thema werd het een algemene discussie over nut van testen
- De kunst is om het concreet te houden
- Teveel aandacht voor het management aspect

- Groep 4 had teveel onderwerpen, verder is werkgroep een goede vorm

Conclusie:

De discussiegroepvorm doet het goed. Aanwezigen hebben behoefte aan dit soort thema-avonden en aan concrete onderwerpen.

Programma thema-avonden 2000

Door de Commissie Communicatie & Evenementen

TestNet heeft 5 thema-avonden per jaar. Als u dit leest hebben we er van dit jaar alweer twee achter de rug. Hier het volledige overzicht van dit jaar. Voor extra informatie over deze thema-avonden, ook als u zelf een thema weet (lieft inclusief inleider) kunt u contact zoeken met evenementen@testnet.org.

ma. 24/01	inleider: Peter van Rotterdam thema: Jaar-2000 testen: wat hebben we geleerd
di. 11/04	inleider: Bart Broekman thema: Gestructureerd testen van embedded software
di. 13/06	inleider: Erik van Veenendaal thema: Inspecties
di. 12/09	inleider: Sybren Brouwer thema: Wg Configuratiemgt – de resultaten
ma. 11/12	inleider: ... thema: tools

Publicaties door leden

In de afgelopen periode zijn er veel boeken door (o.a.)

TestNet-leden uitgebracht. Wij tonen ze u hieronder. Verder staat er nog een artikel van een lid in de wachtlijst; dit artikel krijgt u alvast hier te zien.

DOOR MAURICE SITEUR

*Testen met Testtools
Slapend werken*

Uitgeverij Academic Service in
Schoonhoven,
ISBN 90395 13899
Zie bijdrage van Maurice
hieronder

DOOR MARTIN POL, RUUD

TEUNISSEN EN ERIK VAN

VEENENDAAL

Testen volgens TMap®
2e druk, 1999

Uitgeverij Tutein Nolthenius,
ISBN 90-72194-58-6
Zie bijdrage van Klaas
Brongers hieronder

DOOR MARTIN POL, TIM KOOMEN

UND ANDREAS SPILLNER

*Management und Optimierung
des Testprozesses: Ein
praktischer Leitfaden für
erfolgreiches Testen von
Software mit TPI und TMap*
Uitgeverij dpunkt.verlag,
Heidelberg,
ISBN 3-932588-65-7

Testen met Testtools Slapend werken

Door Maurice Siteur

Dit boek is onderdeel van de
Perform reeks van Cap Gemini.
Maurice Siteur

<http://www.siteur.myweb.nl>.

Met medewerking van de
werkgroep 'geautomatiseerd
testen'. (Huidige samenstelling:
Jurgen van Amerongen,
Richard Ammerlaan, Sylvia de
Boodt, Eddie Franke, Fred
Rienstra, Kris Schotanus,
Maurice Siteur, Sander
Stevens)

Testen met testtools is een boek
met historie. Op een project
rond 1991 was een testtool
beschikbaar, maar dat kwam

jammer maar helaas niet van de
grond. Dat was voor mij de
aanleiding om in tijden van
geen project te werken aan een
document over
geautomatiseerd testen. Ik
besloot al snel om een
overzicht van bekende testtools
te maken. Dat heb ik al die
jaren bijgehouden en ook
gemerkt dat de mutatiegraad
van de gegevens elk jaar enorm
is. Namen van tools
veranderen, de leverancier
verandert al dan niet door
overnames. Soms zijn testtools
in ene spoorloos. Dit soort
overzichten zijn dus snel
verouderd; daarom staat de
tabel ook op internet
<http://www.siteur.myweb.nl>.

Ergens in de lente van 1999
ben ik in de werkgroep
'geautomatiseerd testen' van
TestNet terecht gekomen. Op
dat moment waren de valkuilen
en kritische succesfactoren
voor het gebruik van een
testtool benoemd en gingen ze
verder met manieren om met
een capture/playback tool om
te gaan. Er waren 8 varianten
bedacht, alleen er was nog
discussie over 'datadriven' of
niet. De oplossing werd
gevonden door voorbeelden
erbij te bedenken en dat leverde
eenduidigheid op. Zowel
TAKT® van IQUIP als
Testframe® van CMG bleken
allebei in niveau 8 te zitten.
Een aardig detail was dat ik op
dat moment al met mijn boek
bezig was (en dat ook direct
aan de werkgroep kenbaar
maakte door een voorloper van
het boek uit te reiken). Bleek ik
dus niet de enige te zijn. Zowel
IQUIP als CMG waren bezig
met een boek. CMG was voor
mij klaar met het boek en
IQUIP zal in de zomer volgen.
De 8 niveaus zijn in mijn boek
tot 10 niveaus verworpen en
voorzien van plaatjes. De

oorspronkelijke versie uit de
werkgroep zal via TestNet
beschikbaar worden gesteld.

Het volgende onderwerp was
de implementatie van een
testtool. Hier wilden we handen
en voeten aan geven en het
gevolg was een poppetje. De
romp is de
implementatiestrategie
geworden; hoofd = organisatie;
handen = technieken en tool;
voeten = doel en standaard
stappenplan. Dit poppetje is
verder uitgewerkt in het boek.
Een elegante vrouw en een
robuuste ijshockeykeeper zijn
de twee
implementatievarianten
geworden.

Kennis delen is het doel van de
werkgroep en daar slagen we
heel goed in. We hebben geen
hoogdravende doelen en
publiceren is zeker niet het doel
van de werkgroep. Zelf hoop ik
dat de werkgroep nog een tijd
blijft bestaan. Op dit moment
zijn we bezig met performance
testen. De eerste stap is
inventariseren hoe we er over
denken.

Dat een errata lijst nodig is bij
een boek, blijkt altijd weer een
feit. Ondanks alle tijd en
moeite die in dit boek zijn
gestoken, staan er toch
onprettige verrassingen in. Zo
heb ik mijn vrienden bij IQUIP
behoorlijk tekort gedaan.
TMap® en TPI® zijn
geregistreerde merken van
IQUIP. Beide modellen worden
gebruikt in mijn boek. De
fasering van TMap® is gebruikt
om daar de testtools tegen af te
zetten, het testverbetermodel
TPI® om te zien wat daarin
over testtools staat. Naast TPI®
zijn ook CMM, TMM en ISO
bekeken. CMM en ISO zeggen
over testen niets tot bijna niets
en dus nog minder over

testtools.

De errata lijst is op internet opgenomen.

'Testen is als vissen' is een uitspraak uit het boek. Als je geen vissen vangt betekent dat niet dat er geen vissen zijn. Een waarheid als een koe zou ik zeggen. Voor de boekpresentatie zijn de vissen goudvissen geworden, maar wie goed in het boek kijkt zal zien dat het om haaien gaat.

In de bijlagen vind je onder andere vragenlijsten om een testtool te selecteren. De eerste aanvullingen heb ik al binnen. Een spontane reactie van een oude bekende. Misschien een aardig idee voor jou om er een paar aan te leveren.

Ik wens je veel leesplezier en welterusten.

TMap 2e druk

Door Klaas Brongers

Op 16 maart is met een drievoudig seminar in 't Spant in Bussum de 2e druk van TMap geïntroduceerd. Ruim 400 bezoekers, waaronder vele TestNetters, waren hier op afgekomen. Is een tweede druk van een boek nu zo bijzonder dat dit zoveel belangstelling rechtvaardigt? Ja, in dit geval zeker. TMap als aanpak voor gestructureerd testen staat al vele jaren als de facto standaard in de markt en is sinds 1995 in boekvorm beschikbaar. Met de vastlegging in boekvorm is TMap statisch geworden terwijl de ontwikkelingen op systeemontwikkelingsgebied, en daarmee op testgebied, zeer dynamisch zijn. De 2e druk van TMap komt hierin tegemoet. Het geeft antwoord op diverse ontwikkelingen en komt tegemoet aan wensen en kritiekpunten van diverse

gebruikers.

De schrijvers, met Martin Pol voorop, hebben diverse verbeteringen en vernieuwingen aangebracht. Cruciaal daarbij is dat de basis van de aanpak, de vier pijlers en het faseringsmodel, ongewijzigd zijn gebleven. Wat is er wel gewijzigd? De integrale testaanpak als aanpak over alle testsoorten heen is interessant voor organisaties die hun testtraject efficiënter willen inrichten. Voor onderhoudssituaties is aandacht in de vorm van regressietesten, een eigen teststrategie en het automatiseren van de testuitvoering. Om dicht bij het injectiemoment van de fouten te komen zijn de onderwerpen toetsen en white-box testen uitgebreid en verbeterd. De belangrijkste techniek binnen TMap, de teststrategie, is aangevuld met risicodenken en heeft handvatten gekregen bij het kiezen van testspecificatietechnieken. Meten is weten heeft met de toepassing van de Goal-Question-Metric methode meer inhoud gekregen. Verder zijn er nieuwe/vernieuwde bijdragen over het inrichten van een permanente testorganisatie, het inrichten van een functiegebouw met testcarriepaden, het begroten van testprojecten, teststructurering met behulp van het TPI-model, relaties met andere standaarden enzovoort. De evaluaties van de bezoekers van het seminar kwamen uit op een ruime 8. Waarmee aangetoond is dat verbeteringen en vernieuwingen de moeite waard zijn en TMap als standaard voor gestructureerd testen leeft. Een aanrader!

De paradox van de professionele testorganisatie

(Door Frank van Elsdingen. Artikel verschijnt deze nazomer in SIGMA – Vakblad voor kwaliteitszorg)

de professionalisering van het testvak lijkt de bewustwording van kwaliteit eerder in de weg te staan dan dat het een oplossing biedt. De kloof tussen aanbieder (testers) en afnemer (ontwikkeling & onderhoud) wordt steeds groter.

De laatste jaren is de ontwikkeling van het testproces in een stroomversnelling gekomen. Testen bestaat niet meer uit het lukraak proberen van zoveel mogelijk functies van het opgeleverde product. Er zijn testvisies, -methodieken en -technieken ontwikkeld, ondersteund door verschillende tools, die gelukkig steeds bruikbaar blijken. Veel bedrijven hebben inmiddels medewerkers aangetrokken of opgeleid, specifiek voor het testvak. Het jaar-2000 probleem en de invoering van de euro legitimeren deze beweging, en hebben fors bijgedragen aan de volwassenheid van het testproces.

Toch blijkt het telkens weer moeilijk om voldoende capaciteit en middelen beschikbaar te krijgen voor een goed testtraject. Testcoördinatoren ondervinden keer op keer weer hinder van weerstand in de organisatie. Niemand trekt in twijfel dat de kwaliteit van de op te leveren producten hoog moet zijn en dat testen daarbij een belangrijke rol speelt. Echter, projectleiders blijken in de regel toch meer geïnteresseerd

in een tijdige en volledige oplevering; en terecht, daar worden ze op afgerekend. Het management belooft voldoende support, maar blijkt in de praktijk slechts matig geïnteresseerd. Ontwikkelaars weten best dat testen een bijdrage levert, maar hebben onwillekeurig toch een hekel aan die 'controles'. En zo blijkt helaas erg vaak dat test-awareness op een laag pitje staat.

Een ander duidelijk signaal is het aanzien van een functie als tester. Het is enorm moeilijk om mensen te vinden die interesse hebben in een baan als tester. Ondanks de vaak professionele aanpak van testafdeling of -organisatie geniet het vak 'tester' nog steeds geen hoog aanzien. Zelfs het begrip 'testen' heeft nog steeds een negatieve bijklank. Helaas wordt dat alles te vaak onderstreept door gebrekkige (of geen) functiebeschrijvingen en matige salarismogelijkheden. Hoe is dat in uw organisatie? Zijn er functiebeschrijvingen; hoe is de beloning van testers ten opzichte van ontwikkelaars?

Testen is geen apart vak!

Tester zijn is wél een vak apart. Goede testers hebben over het algemeen een mentaliteit als een terriër, een neus voor zaken waar een luchtje aan zit, en een kritisch vermogen dat sociaal contact tijdens de uitoefening van het beroep wel eens in de weg zit. Maar dat betekent nog niet dat we testen als apart vak moeten betitelen. Juist dáár ligt de bron van veel ellende. Door het apart positioneren van het testen wordt er afstand genomen van ontwikkeling en onderhoud. Deze afstand, plus een testgerichte (lees: controle)

houding, maakt dat de partijen uit elkaar groeien en er onbegrip ontstaat. Goed samenwerken wordt moeilijk gemaakt door het scheiden van mensen in aparte afdelingen met eigen processen en procedures. Hierin schuilt dan ook de tegenstelling: meer professionaliteit betekent in feite minder effectiviteit van het totale informatiseringsproces. De opkomst van het testen als vak en het professionaliseren van het testen op zich rechtvaardigen dat er in besloten kring is nagedacht over strategie en aanpak. Het oprichten van een testafdeling met vaardige testers is een begrijpelijk en noodzakelijk vervolg daarop. Alleen moet het een beweging zijn die leidt tot reïntegratie van de testactiviteiten bij ontwikkeling en onderhoud. De specialisatie (lees: afscheiding) mag niet doorgezet worden onder het excuus van 'specialisatie'.

Specialisering van het testvak

- ongestructureerd testen binnen ontwikkeling
- aandacht voor betere testmethodiek
- opleiding voortrekkers en inrichting testproces
- doorschieten in professie positionering kweekt afstand en onbegrip
- reïntegratie met
- ontwikkeling en onderhoud

Als we kijken naar de huidige inzichten rondom testen, zien we enerzijds een intensivering van de wijze waarop de verschillende testvormen worden uitgevoerd, ondersteund door diverse technische hulpmiddelen. Anderzijds is er een langzame opkomst van het begrip dat er meer preventieve activiteiten ondernomen moeten worden. Immers, van testen wordt het

product niet beter. En we willen graag dat bij een volgende oplevering bepaalde fouten niet meer gemaakt worden; er moet een leereffect zijn. Een leereffect dat niet alleen baten heeft voor het onderhavige product, maar ook een duidelijk toegevoegde waarde kent voor het ontwikkel- en onderhoudsproces dat daaraan ten grondslag legt. Een verschuiving van de (test)capaciteit naar de voorkant van het traject heeft twee aanzienlijke voordelen. Doordat we eerder bezig zijn met het inspecteren van de kwaliteit kunnen fouten in een eerder stadium worden aangepakt en zijn de kosten lager (denk aan het model waarin B.W. Boehm *¹ een exponentiele kostentoeename schetst naarmate een fout later wordt verholpen). Door het aanvullende karakter van inspecties en reviews (mits goed uitgevoerd) ervaart de ontwikkelaar deze activiteit als een bijdrage. Hij wordt immers geholpen zijn (half)product te verbeteren. De feedback vindt direct plaats en beide disciplines werken samen aan hetzelfde proces.

Verandering

Werken vanuit een algemene kwaliteitsgedachte is misschien wel de oplossing van het probleem. Start met de integratie van de (intussen) aparte testafdeling in ontwikkeling en onderhoud. We zijn al langer gewend aan diverse disciplines binnen die groep (analisten, bouwers, enz.). Probeer daarnaast de scheiding tussen wat wel en niet onder testen wordt verstaan te doorbreken. Of het nu een systeemtest of een review betreft, het dient beide de kwaliteit van het

eindproduct. Verrijk het bouwproces met kwaliteitsinspecties waarmee niet alleen het product, maar ook het bouwproces wordt ondersteund en verbeterd. Werk aanvullend en stimulerend door preventieve en positief kritische activiteiten. Op deze manier past 'testen' beter in een kwaliteitsslag zoals veel organisaties bezig zijn met Software Process Improvement (SPI) of Capability Maturity Model (CMM). Sinds kort bestaat ook Test Process Improvement (TPI). Op zich een goede zaak, mits het niet leidt tot het eerder genoemde doorschieten. TPI alléén leidt tot suboptimalisatie. Het is tijd om SPI en TPI te integreren.

Ter ondersteuning het volgende gedachtetrappetje:

- ontwikkelkosten zijn onvermijdbaar om het niveau van de informatievoorziening op peil te houden
- het testen van systemen en aanverwante zaken kost (extra) geld, wat niet altijd gewaardeerd wordt
- slecht ontwikkelen drijft de kosten sterk op en is in geen enkele organisatie gewenst, het wordt trouwens wel opvallend vaak getolereerd, maar dat is voer voor een ander artikel
- kwalitatief goed ontwikkelen (first time right) is efficiënt en staat erg in de belangstelling
- ergo: er is weinig geld beschikbaar voor testen er is voldoende geld beschikbaar voor kwaliteit echte kwaliteit verdient zichzelf terug

Advies: integreer het testproces

met het ontwikkel- en onderhoudsproces en benader de zaken vanuit een integrale kwaliteitszorg.

Een aandachtspunt bij een dergelijke verandering zal de bewustwording zijn van management en medewerkers. Ontwikkelaars en beheerders moeten wennen aan het idee dat testers een echte bijdrage gaan leveren. Testers werken mee aan de ontwikkeling van het product en zijn dus productief. Door de kwaliteitscontroles worden ontwikkelaars in staat gesteld om hun tijd beter te besteden (minder rework), de klant sneller te bedienen (geen 10% projectuitloop) en een hogere kwaliteit te leveren. 'Kwaliteit op tijd' draagt bij aan de tevredenheid van de klant. Bijkomend voordeel is ook een betere afstemming van verwachting en resultaat. De preventieve testinspanningen zijn immers gebaseerd op documentatie waarin de klantwens is beschreven (bijvoorbeeld business rules in tegenstelling tot functionele of technische ontwerpen die vaak als uitgangspunt dienen). Aan de kant van de testers zal men zich moeten realiseren dat het niet alleen gaat om controlewerkzaamheden. Het uitvoeren van preventieve maatregelen dient gepaard te gaan met een servicegerichte instelling ten opzichte van ontwikkeling en onderhoud. De scherpe kanten in de verhoudingen moeten verdwijnen. Hier ligt in veel gevallen nog een behoorlijke cultuuromslag te wachten. Als laatste dient het management zich te realiseren hoe de verschillende disciplines in de juiste combinatie aanvullend kunnen werken. Zeker in een periode van

verandering en groei zal het de nodige overredingskracht en het nodige doorzettingsvermogen vergen om alle partijen in een nieuwe opstelling te laten opereren.

Testen zal altijd nodig blijven om de kwaliteit van het opgeleverde product vast te stellen. Testvoorbereiding, -procedures, regressietests, tools en testomgevingen blijven onontbeerlijk voor organisaties waar veel geautomatiseerde informatieverwerking plaatsvindt. Maar span het paard vóór de wagen, en zorg dat testen (of beter: kwaliteitszorg) op de juiste manier wordt opgenomen in het bouwproces.

*1 B.W. Boehm, "Guidelines for verifying and validating software requirements and design specifications" sept 1979

auteur: Frank van Elsdingen is mede-oprichter en adviseur van Mpire Verandermanagement. Hij houdt zich bezig met bewustwording, motivatie en acceptatie bij mensen in veranderende organisaties in de vorm van advies, coaching en interim management.

ISEB Test Certificatie nu ook in Nederland

Door Erik van Veenendaal

De Information Systems Examinations Board (ISEB) is een internationaal erkende certificatie-instelling, die zich richt op het certificeren van IT-professionals. Een ISEB certificaat betekent markterkenning, een maatstaf voor bepaalde bekwaamheden op vele terreinen binnen de ICT. Inmiddels heeft ISEB ook

een certificatieprogramma ontwikkeld voor testprofessionals. Het ISEB testcertificatieprogramma is onderverdeeld in drie niveaus:

- a) Foundation Certificate
- b) Practitioner Certificate
- c) Practitioner Diploma

Op 28 - 30 juni organiseert Improve Quality Services BV een cursus ter voorbereiding op het ISEB Foundation

Certificate. Deze driedaagse geaccrediteerde cursus voldoet aan de eisen zoals deze door ISEB worden gesteld. De cursus behandelt o.a.

testprincipes & standaards, test management, testfasering, onderhoudstesten, reviews, testtechnieken en test tools. Het examen vindt plaats aan het einde van de derde dag. Meer informatie hierover is verkrijgbaar via:

info@improveqs.nl.

Web/eBusiness Testing

How to test Web and eBusiness applications effectively & efficiently

Door Meile Posthuma

Op 30 en 31 maart j.l. is de cursus Web/eBusiness Testing in Brussel door SQE georganiseerd als onderdeel van een testing week. De cursusleider is Jeff Jones, een onafhankelijke consultant.

Ondanks dat een heleboel bestaande concepten ook van toepassing zijn op webtesten is het risicoprofiel van web-applicaties anders in vergelijking tot andere omgevingen. Er wordt wel beweerd dat 1 webjaar gelijk staat aan 2 maanden.

Applicaties moeten steeds sneller worden opgeleverd

terwijl de omgeving waarin deze applicaties moeten draaien steeds ingewikkelder worden. Voor een tester wordt het nog belangrijker om een goede risicoanalyse te doen. Bij web-applicaties gaan ook andere kwaliteitsattributen een belangrijker rol spelen. Denk hierbij aan bruikbaarheid, efficiëntie en betrouwbaarheid.

De cursus geeft:

- Een beeld van de webconcepten en de testonderdelen die met deze concepten samenhangen;
- Testcontrolelijsten voor de concepten/onderdelen;
- Tips en technieken om de controlelijsten aan te vullen.

Een case study loopt als een rode draad door de cursus heen om door middel van oefeningen in groepjes enige ervaring op te doen met de verschillende onderdelen.

De cursus bestaat uit de volgende onderdelen:

- Web basics;
- Code quality assurance;
- Client side presentation;
- Site navigation;
- Site recognition;
- Risk management;
- User interaction;
- Usability;
- Performance;
- Tools;
- Security;
- Emerging technologies;
- Post implementation;
- Strategies and organisation.

Per onderwerp wordt duidelijk welke onderdelen voor testers van belang zijn om te testen. De cursusmap bevat niet alleen de getoonde sheets, maar ook een grote hoeveelheid achtergrondinformatie. Er worden veel controlelijsten gegeven en tips die voor een

tester van groot belang zijn. Ook worden veel internetadressen gegeven waar meer informatie over het onderwerp gevonden kan worden. De cursusmap bevat ook een 16-tal appendices waaronder een master testplan met daarnaast allerlei andere testplannen, zoals een performance-testplan en een site navigation testplan.

De cursusduur is wat aan de korte kant. Er is voldoende interactie met de cursisten en cursusleider, maar voor het doen van alle oefeningen is te weinig tijd. Dit is jammer. Een halve of hele dag extra is aan te raden. Voor een ieder die nu of binnenkort webapplicaties moet gaan testen is deze cursus een aanrader. Voor meer informatie zie

evenementenkalender.

Evenementen

SEI Introduction to the CMM

PLAATS -
 GEBOUW -
 DATUM 18-20 APRIL 2000
 17-19 OCTOBER 2000
 TIJD -

Belangrijk: Inschrijving kan per telefoon en fax, maar verloopt grotendeels via het web.

URL:

<http://www.spipartners.nl/english/training>

E-mail: porro@spipartners.nl

STAR2000East

PLAATS ORLANDO
 GEBOUW -
 DATUM 1 - 5 MAY 2000
 TIJD -

Belangrijk:

e-mail: sqeinfo@sqa.com

URL: www.sqa.com/seminar

Action Focused CMM Assessor

PLAATS -
 GEBOUW -
 DATUM 8-12 MAY 2000
 27 NOVEMBER -
 1 DECEMBER 2000

TIJD -

Belangrijk: Inschrijving kan per telefoon en fax, maar verloopt grotendeels via het web.

URL:

<http://www.spipartners.nl/english/training>

E-mail: porro@spipartners.nl

The European Software Testing Conference "TEST Congress 2000"

PLAATS LONDON
 GEBOUW -
 DATUM 8 - 12 MAY 2000
 TIJD -

Belangrijk:

With two days of tutorials, a three-day conference, and a tools vendors and service providers exhibition, this is a major event in the European software development and testing calendar. For detailed information about this SQE event, visit the web page at:

<http://www.sqe-europe.com>

For further information by post, fax or phone, call Amy Lamont on (+44) 181 847 5556

15% Discount for members of TestNet

E-mail: TESTcongress@aol.com

Quality Week 2000

PLAATS SAN FRANCISCO
 GEBOUW HYATT REGENCY
 EMBARCADERO
 DATUM 30 MEI - 2 JUNI 2000
 TIJD -

Belangrijk:

URL: www.soft.com/QualWeek

Testing Web/eBusiness applications

PLAATS MANCHESTER
 GEBOUW -
 DATUM 6 - 7 JUNI 2000
 TIJD 09:00 - 17:00 UUR

Belangrijk:

URL: www.sqe-europe.com

E-mail: courses@sqa.com

Thema-avond TestNet

PLAATS AMERSFOORT
 GEBOUW DE EENHOORN
 DATUM 13 JUNI 2000
 TIJD 18:00 - CA. 21:30 UUR

Belangrijk: Onderwerp inspecties

Wacht op de aankondiging voor inschrijving.

Training week met oa. Testing Web/eBusiness applications

PLAATS EDINBURGH
 GEBOUW -
 DATUM 26 - 30 JUNI 2000
 TIJD -

Belangrijk:

URL: www.sqe-europe.com

E-mail: courses@sqa.com

Thema-avond TestNet

PLAATS AMERSFOORT
 GEBOUW DE EENHOORN
 DATUM 12 SEPTEMBER 2000
 TIJD 18:00 - CA. 21:30 UUR

Belangrijk: Onderwerp configuratie-management

Wacht op de aankondiging voor inschrijving.

Najaarsevenement TestNet

PLAATS UTRECHT
 GEBOUW JAARBEURS
 DATUM 3 OKTOBER 2000
 TIJD CA. 16:00 - 22:00 UUR

Belangrijk: Onderwerp Testen van internet applicaties

Wacht op de aankondiging voor inschrijving.

Training week met oa. Testing Web/eBusiness applications

PLAATS KOPENHAGEN
 GEBOUW -
 DATUM 9 - 13 OCTOBER 2000
 TIJD -

Belangrijk:

URL: www.sqe-europe.com

E-mail: courses@sqa.com

Quality Week Europe

PLAATS BRUSSEL
 GEBOUW -
 DATUM 6 - 10 NOVEMBER
 2000

TIJD -

Belangrijk:

10% Discount for members of TestNet

URL: www.soft.com/QualWeek

Software Inspection Team Leader

PLAATS -
 GEBOUW -
 DATUM 15-17 NOVEMBER
 2000

TIJD -

Belangrijk: Inschrijving kan per telefoon en fax, maar verloopt grotendeels via het web.

URL:

<http://www.spipartners.nl/english/training>

E-mail: porro@spipartners.nl

Training week met oa. Testing Web/eBusiness applications

PLAATS AMSTERDAM

GEBOUW -

DATUM 20 – 24 NOVEMBER

2000

TIJD -

Belangrijk:

URL: www.sqe-europe.com

E-mail: courses@sqe-europe.com

EuroSTAR 2000

PLAATS KOPENHAGEN

GEBOUW -

DATUM 4 - 8 DECEMBER 2000

TIJD -

Belangrijk:

10% Discount for members of TestNet

URL: www.eurostar.ie

Thema-avond TestNet

PLAATS AMERSFOORT

GEBOUW DE EENHOORN

DATUM 11 DECEMBER 2000

TIJD 18:00 – CA. 21:30 UUR

Belangrijk: Onderwerp tools

Wacht op de aankondiging voor inschrijving.

Colofon

BESTUUR

Martin Pol	Voorzitter
Frank Brunnekreeft	Penningmeester
Mark Hees	Secretaris
Jos Trienekens	Europese projecten
	Vice voorzitter
Hans Buwalda	Werkgroepen
Gerrit de Munck	Internet
Ingrid Ottevanger	Communicatie & Evenementen
	Ledenadministratie

COMMUNICATIE & EVENEMENTEN

Frank van Elsdingen
 Rob Hendriks
 Gerrit de Munck
 Ingrid Ottevanger
 Meile Posthuma
 Ellen Zondag
 E-mail: cie-ce@testnet.org (algemeen)
 E-mail: evenementen@testnet.org (aanmelden)

LID WORDEN

U kunt lid worden door een e-mail te sturen naar de ledenadministratie of door op onze internet site het online registratieformulier in te vullen.
 Internet site: www.testnet.org

LEDENADMINISTRATIE

Ingrid Ottevanger
 Jan Ligthartplein 40
 3706 VE Zeist
 E-mail: ledenadministratie@testnet.org

POSTADRES

Ingrid Ottevanger
 Jan Ligthartplein 40
 3706 VE Zeist

REDACTIE

Ingrid Ottevanger
 Meile Posthuma
 E-mail: ttn@testnet.org

TESTNET NIEUWS®

TestNet Nieuws verschijnt eenmaal per kwartaal. Kopij aanleveren per e-mail van de redactie
 Het is niet toegestaan om de nieuwsbrief of delen eruit zonder bronvermelding over te nemen.